

městech zvláštní chudinské fondy, jimž připadal výnos ze dvou svobodných kůkusů, jež těžárstvo svým nákladem musilo dáti těžiti. Užívalo se výnosu toho ke kostelům, školám, špitálům a na podporu chudých nemocných. Podpory v případě úrazu dával tedy podnikatel, v případě neschopnosti ku práci bratrská pokladna. Podporování to je pamětihodným vzorem moderního pojišťování pro případ úrazu, nemoci a stáří. Konečně právo spolčovací kovkopů ve středověku nebylo bráno v pochybnost, třebaž zákonník z r. 1300 zakazoval tajné schůze horníků, zejména bouřlivých kovářů. Havíři měli své pravidelné schůze, tvořili bratrstva, jež hájila jich zájmy a často přispívala už ve středověku k stávkám a povstáním proti úřednictvu a podnikatelstvu hornímu. Bylo tedy dosti sociálně-politických zařízení při hornictví a Z. dokládá, že aspoň v tomto oboru národního hospodářství byl středověk moderním.

Výklady v šestém oddílu o povinnosti udržovati hory a štóly v dobrém stavu, tak aby se v nich stále mohlo pracovati, o právech hor jedněch proti druhým, o odvodňování dolů, o ztrátě oprávnění k dělání hor, jakož i o vykonávání soudní moci ve věcech horního práva končí záslužná tato kniha, z níž zajisté mnohého nového poučení o vývinu a obsahu horního našeho práva možno nabýti. Končíme úvahu přáním, aby se nám brzo dostalo do rukou výličení též novověkého práva horního z tak osvědčeného péra.

(Dokončení příště.)

Literatura.

Oddíl všeobecný.

Karl Gareis, Encyklopaedie und Methodologie der Rechtswissenschaft (2. vydání, Giessen 1900, 8°, str. 217). — *Adolf Merkel, Juristische Encyclopaedie* (2. vydání obstarané synem R. Merkle, Berlín 1900, 4°, str. 330). — *Encyklopaedie der Rechtswissenschaften*, vydavatel Karel Birkmeyer (Berlín 1901, lex. 8°, str. 1344). — *Finger, Frankl, Ullmann: Grundriss des Österreichischen Rechts* (vychází od r. 1899 v Lipsku).

Po zavedení nového občanského zákona v říši Německé vydaly německé spolkové státy nařízení směřující k tomu, aby vyučování na fakultách právnických bylo uvedeno v soulad s novým zákonodárstvím, při které příležitosti předepsáno bylo, že studium právnické má býti započato přednáškou označenou jako úvod do vědy právní. Ačkoli nebyla dána bližší vysvětlení o obsahu přednášky této, přece má se jednomyslně za to, že se tím nevyrozumívá nic jiného, než co dosud vykládáno bylo na právnických fakultách pod označením encyklopaedie a methodologie právní. Odtud dá se vysvětliti, že německá literatura encyklopaedistická znova obživla, čemuž svědčí první tři díla shora udaná, která vesměs byla spracována vzhledem k právnímu stavu vyvolanému novým občanským zákonníkem, jenž se nyní stal přirozeně střediskem právnického studia v Německu.

Dle obsahu přísluší Birkmeyerova encyklopaedie rozhodně k materiálním nebo vnitřním právním encyklopaediím, ana vedle vymezení hranic jednotlivých právních disciplin (jež podává Úvod do právní vědy od Erwina Gruebera v Mnichově) podává též hlavní obsah těchto disciplin v samostatných systematických pojednáních sepsaných jednotlivými odborníky, a to v pořadu zachovávaném v studijním plánu pruském. Pořad autorův a článků jest tento: P. Jörs ve Vratislavi napsal právo římské; H. O. Lehmann v Marburgu německé právní dějiny a základní obrysy německého práva soukromého; F. Bernhöft v Rostocku občanské právo; řečený již H. O. Lehmann právo obchodní, námořní a směnečné; F. Hellmann v Mnichově německé říšské právo konkursní; A. Arndt v Halle právo státní a správní; P. Hinschius (zemřelý roku 1898 v Berlíně) právo církevní; K. Birkmeyer v Mnichově právo trestní; K. von Lilienthal v Heidelberku trestní proces; F. Stein v Halle proces civilní; F. von Liszt v Berlíně právo mezinárodní. — Birkmeyerova encyklopaedie nastupuje na místo chvalně známé Holtzendorffovy encyklopaedie, jež zastarala následkem změn v německém zákonodárství; různí se ale od ní tím, že vyličení historického vývoje jednotlivých disciplin a nauku o pramenech spojuje s příslušným pojednáním systematickým, čímž dosažena býti má větší souvislost a přehlednost látky. Z Holtzendorffových spolupracovníků zastoupen jest jedině Hinschius.

Gareisova a Merklova kniha musí spíše zařaděny býti k formálním encyklopaediím, ježto jim v první řadě běží o vytknutí všeobecných norem právních a o vymezení hranic jednotlivých disciplin právních, při čemž ovšem i z obsahu jejich podává se to, co slouží k dosažení cíle hlavního. Všem třem spisům společno jest, že obmezují se veskrze co do práva platného na právní stav v Německé říši, pročež vyhovují v první řadě potřebám tamějším. V Rakousku v tomto směru sloužití mohou pouze k porovnávání obou zákonodárství a informování se o německých právních poměrech; ovšem pokud podávají všeobecné zásady právní nebo právo historické, mohou i přímého užití najíti mimo říši Německou.

Při této příležitosti upozorňujeme, že co se tkne rakouského práva platného jak soukromého, tak veřejného, má citelnému nedostatku stručného systematického spracování jednotlivých disciplin odpomoci sbírka vydávaná profesory německé university Pražské Fingrem (nyní ve Würzburgu), Franklem a Ullmanem pod souhrnným označením *Grundriss des Österreichischen Rechts* v projektovaných 3 svazcích. Jednotlivá pojednání vydávají se prozatím o sobě dle toho, jak manuskripty redakci došly. Dosud vyšly tyto sešity: Schuster von Bonnett (ve Vídni) o právu obligačním; V. Mataja (ve Vídni) o právu živnostenském a o pojišťování dělnickém; C. S. Grünhut (ve Vídni) o právu směnečném; H. Lammasch (ve Vídni) o právu trestním; J. svobodný pán Anders (v Hradci) o právu rodinném a dědickém; H. M. Schuster (v Praze) o právu autorském; M. von Hussarek (ve Vídni) o státním právu církevním; D. Ullmann (v Praze) o civilním řádu; E. Demelius (v Inšpruku) o právech věcných. O jednotlivých spisech přinese Sborník zvláštní zprávy při jednotlivých disciplínách.

Prof. Henner.